

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovane
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišče
(administracija) in ekspedicijska
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
števil. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Novo leto.

Nastopili smo 32. leto, odkar se je slovenski narod probudil, in se začel čutiti in zavedati. Dolga vrsta hudih borb, dolga vrsta trpljenja leži za nami. Od početka nosili so le posamezni blagi možje težko breme srditega sovraštva tako nasprotnikov zavednih, kakor nezavednih, to je onih demašinov, ki so v predsodkih izgojeni delali v svojo lastno škodo, divjali zoper lastno kri.

Pa neprestano delovanje in podučevanje naroda je obrodilo vedno obilnejši sad, in narodno drevó je rastlo v kljub sovražni burji, ki ga je iz tal izruvati skušala. Po dolgih neuspelih naporih nam je prvokrat solnce posijalo leta 1871, ko je grof Hohenwart vlado prevzel. Pa njegova vlada je bila cvetka, ki meseca sušca prezgodaj iz tal pogleda, hladni vetrovi iz Pešte in Berlina so jo kmalo zatrli. Vendar je čas že blizu dozorel, zmirom bliže je prihajal dan, ko mora tudi Slovanom solnce prikazati se. Božja previdnost je hotela, da je ravno zastopnik onega naroda, ki se svitanja slovanske zore najbolj boji, da je ravno Bizmark moral pripomoči, da se je razglašala ona težka megla, ki je Slovane tlačila. V neznatnem kotu peščene Hercegovine, v Nevesinji se je pričelo velikansko delo slovanskega osvobodjenja; sledila je srbska in ruska vojska in zasedanje Bosne, in turška moč se je razbila, kar je bilo le s tem mogoče, da je Rusija hrbet krila — v veliko nezadovoljnost nem-

škega naroda. Ruske zmage na Balkanu so bile dobljene tudi za nas, ne da bi bila svetla Habsburška hiša nam avstrijskim Slovanom kedaj sovražna bila, pa ona stranka, ki se je leta 1848 državne oblasti polastila vsled preukcije in upora, morala je zdaj nekoliko odjenjati v svoji prevzetnosti in brezobzirni gospodoželjnosti, in tako so morali tudi za nas lepši časi nastopiti. Prišlo je ministerstvo Taaffe, prišle so nove volitve v državni zbor, in tu se je prvič pokazal veliki prevrat v javnem mnenju, tako pri nas, kakor po drugih deželah, in ona brezobzirna stranka, ki si je brez pravnega nazivka prilastila gospodstvo čez vse dežele in narode v Avstriji, bila je v manjšino vržena, upajmo, da za vselej. Nismo sicer še iz vse nevarnosti, in ni dvomiti, da bodo nasprotniki še enkrat vse svoje žile napeli, da si izgubljene pozicije nazaj priboré; pa naša stvar se je toliko okrepila, da se popolnega poraza ni več bati; sem in tje znajo nam še kako škodo narediti, pa naša reč bo vendar le napredovala. V tem oziru se more smatrati preteklo leto 1879, ko smo pri volitvah tako sijajno zmagali, in kot zmagovalci stopili v državni zbor, kot začetek one milejše dobe, od pesnika nam prerokovane, ko

„Slovenecem vreme bode se zjasnilo,
jim lepši zvezde, kakor zdaj sijale.“

Nismo sicer še nič dosegli do sedaj, toda „gut ding braucht weile“, upanje je opravičeno da nam novo leto 1880 prinese toliko zaželeno narodno ravnopravnost, in če se to upanje

obistini, potem bomo to leto z zlatimi črkami zapisali v svojo zgodovino. V tem pogledu bodi nam pozdravljeno novo leto!

Vendar tudi ne smemo nehati v svojih naporih, delati moramo še neprestano naprej, da narod povzdignemo na višje stališče duševnega in materialnega blagostanja; delati hočemo za gospodarski napredek, kakor za procvet narodne literature, braniti hočemo pri vsaki priliki svetinje našega naroda, našo po očakih podedovano, s krvjo mučenikov posvečeno vero, pravice slovenskega jezika, koristi produktivnih stanov domačih, kmeta in obrtnika, duhovnika in narodnega trgovca. Branili pa se bomo na vso moč zoper one „liberalne“ nazore in gospodarske sisteme, vsled katerih bi postala naša dežela — molzna krava tujim kupčevalcem in špekulantom, gründarjem in schwindlerjem tujim obrtnikom in fabrikantom; ne bomo več gojili kače na svojih prsih, in ne bomo trpeli, da taki smetano iz naše dežele posnamejo, ki so največji sovražniki našega naroda, in ga imajo le za kako podložno in nekultivirano „rajo“, vstvarjeno za to, da „izvoljenim“ narodom tlako dela.

Take in enake napore bo vedno zvesto in krepko podpiral tudi naš „Slovenec“, kakor je to že do zdaj tudi delal. S poštenim orožjem se boreč je imel in ima naš list veliko težav prestajati, med katerimi težavami najhujša je mlačnost slovenskega občinstva pri naročevanju domačih za domače koristi se borečih časnikov.

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

XLVII.

Ostali smo v starem letu pred Šmarno goro. Tu je bilo moje zadnje zaupanje, če me šmarnogorski gospod ravno tako obsodi, kakor oče moj, pa grem — ne vem kam, saj je svet dolg in širok, bo že kje še kaj prostora za me.

Težavna je bila ta pot, dolga, a vendar prekratka. Vso pot sem izpraševal svojo vest, sem li to, k čemer me šolsko spričevalo obsodi, res zaslužil ali ne. Poslušal sem priče, ki mi jih je vest po vrsti pripeljala nasproti mojemu samoljubju, a do razsodbe nisem mogel priti, čeravno sem šel počasi, prej stojim pred Marijinim znamenjem, kamor romarji megogrede pokladajo venčke s cvetlic in križke s cvekov. Tudi jaz sem v otročjih letih in kedar sem do tje šel memo z materjo ali sam, položil tje šopek ali z bilkami zvezan križček v lino, le zdaj nisem nič prinesel seboj. Brž se ozrem in kmalu natrgam bližnjih rožic, ktere v šopek zvezane položim v znožje Marijine podobe. Potem postojim pred znamenjem, se ozrem v podobo, ki je še vedno tista, in neznana britkost me obide.

Samota je, a ne samotno, vse živo je raznih živalic, ki se lepega dneva veselé, zrak

pa je navdan vonjave gorskih cvetlic. Oh kako bi bil jaz vesel, če bi me ne težilo tisto nesrečno spričevalo! kako bi zažvignil in zavriskal, da bi se odmevalo po dolu! Ljudska pravljica pripoveduje, da so do tega znamenja pridrii divji Turki hoté zgrabiti in poklati kristjane v obzidji okoli šmarnogorske cerkve vtaborene, a da je tu Marija vstavila jih in so se začele konjem podkve, pešcem noge v skale vdirati, da niso mogli naprej in so se potem preklinjevali in žugaje Mariji vrnili nazaj. Dandanes še velja za gotovo, da kdor ima prav težko vest, ne more mirno iti mimo tega znamenja. Zato se mi ni čudno zdelo, da sem tudi jaz tukaj postal spehan, kajti če bi me že ne bila težila vest, me je težilo gotovo šolsko spričevalo. Že mislim vrniti se nazaj, ker se zbojim gospoda, če mu bom pokazal tako spričevalo, ali še en pogled v mili obraz Marijin, pa se mi ohladi srce, urnejih korakov stopam proti vrhu v goro in nabiram besedi za nagovor, s katerim bi se predstavil gospodu in zagovarjal svoje spričevalo.

„Le lagati ne!“ — so mi oče večkrat rekli, kedar sem še otrok prišel prepozno, tepen ali strgan domú ali če me je kdo zatožil, da sem kaj škode naredil komu — „če boš lagal, boš hudó tepen, če pa vse po pravici poveš — no, se bo videlo, če si kneftro zaslužil ali ne.“

Te besede očetove so mi prišle zdaj na misel, ko sem od znamenja na severni strani mahal naravnost po robu proti cerkvi. Naj bo kar koli, vse bom po pravici povedal, zakaj sem dobil „dvojko“ in če bode gospod ravno tako obnašal se, kakor zdaj moj oče, no! pa grem križem sveta.

Takih misli dospem na vrh in kdo je prvi, ki ga zagledam? Šmarnogorski gospod sedi tam v senci na klopici s knjigo v roki.

„No, no, je že šol konec?“ — me ogovori prijazno in zapre knjigo — „kako je bilo?“

„Slabo!“ — puhti meni s suhega grla — „dvojko so mi dali.“

„Ej, ni mogoče!“ — se čudi gospod in stopi proti meni — „dvojko? v čem? Imaš spričevalo seboj?“

Jaz mu pomolim spričevalo, on ga razpré in bere, jaz pa mu zrem v obraz pripravljen na vse, kar bi mi rekel.

„Hm, hm“ — mrmra, ko pride do zadnjih vrst — „to že ni dobro.“

„Se ve, da ni“ — priklimam jaz.

„Tu sedi na klop in povej mi, kako je to, da imaš vse drugo tako dobro, kakor menda malokteri, le v matematiki in naravoslovji slabo. Pa kaj si naredil, da si v zadržanji pokaran?“

Ta glas ni bil strog, bil je mil, kakor da

Da bi hoteli vendar Slovenci spoznati veliko važnost časnikarstva v sedanjem času, in da bi hoteli to domačo napravo bolj podpreti! Ne prosimo samo za nas, ampak za vse slovenske liste, kajti kakor nam, godi se menda vsem v denarnem oziru, in sicer manjka vsakemu domačih listov le kakih 200 novih naročnikov, da bi zamogli vsi brez težave shajati. In kako lahko bi bilo domoljubom po deželi, nabrati omenjeno število naročnikov za slovenske liste. Koliko je krčmarjev, kamor mnogo ljudi zahaja, pa nima nobenega lista! Na Nemškem je skoraj ni krčme, kjer bi ne imeli vsaj enega lista; v nekterih krčmah imajo še po dva ali tri. Gostje, ki v kako gostilno zahajajo, lahko krčmarja napravijo, da jim kak časnik naroči.

To je naša novoletna želja „pro domo“, in mi menimo, da tudi narodu ne bode v škodo, ako se o dnevnih vprašanjih podučijo, da si zna v vseh slučajih pomagati.

Afganska vojska in evropska politika.

Vsa Evropa, zlasti žurnalistika, se jako zanima za nove dogodke v Afganistanu, in se bavi z vprašanjem, se li posreči Angležem premagati ustajnike, ali jih zadene osoda angleške vojne 1842. leta? Poslednje je prav lahko mogoče pri sedanjih okoliščinah, ker Angleži ne bodo mogli poslati nobene pomoči iz Indije po snegu skoz gorske prelaze mimo sovražnih plemen; umikati se bo pa njim še manj mogoče, ker bi jih Afgani v teh prelazih lahko do zadnjega moža pobili. Kako, da dela zdaj v Afganistanu stoji, nam ni znano, ker angleško vojno poveljstvo strogo nadzoruje časnikarske poročevalce; oficijalnim poročilom pa tudi ni dosti več verjeti, kakor vemo iz skušnje prejšnje vojske v Afganistanu. Da je položaj za Angleže neugoden, to je gotovo. Vsi časopisi so jedini v tem, da bi vničenje angleške vojske v Afganistanu povzročilo velike spremembe ne le v angleški temuč tudi v splošni evropski politiki.

Ves tek orijentalne politike se bo potem premenil, v Carigradu ruski vpliv popolnoma spodrinil angleškega in v krogu velevlasti bo Anglija vso veljavo zgubila. Največja najsprot-

nica ruske, t. j. slovanske politike je vedno bila Anglija, če tudi ne iz narodnih, a iz kupčijskih obzirov. Druge evropske države so le bolj malomarno gledale dogodke na Balkanu in niso prav vedele, kaj jim je storiti, še le angleški diplomati so jih našuntali proti Rusiji. Ko enkrat angleška beseda ne bo več toliko veljala, bo sovražstvo do slovanstva v Evropi jako oslabele, če tudi ne izginilo. Vse napenjanje židovskega časnikarstva ne bode več v stanu vse Evrope zjediniti proti Rusiji, kakor se je na berlinskem kongresu zgodilo. Če mi Slovani pomislimo, s kakošnim orožjem je Anglija zavirala osvobodjenje Jugoslovanov, kako je pod krinko neutralitete podpirala Turčijo, največjo sovražnico krščanstva in slovanstva, kako hinavski pošiljala agente v Poljsko, da bi Poljake spuntali proti Rusiji, ko je bila ta v vojsko s Turčijo zamotana, se moramo nehote veseliti angleških propadov v Afganistanu. V tej razmeri, kakor bo padala angleška moč in veljava, se bo vlekla veljava Rusije in sila slovanstva. Afgani se ne boré samo za svobodo in samostojnost domovine, temuč tudi za Rusijo in Slované, to vé vsa Evropa, zato Slovanov sovražniki tako žele pogube Afganov.

Irci, močno nejevoljni na angleško vladno, ki jih prepušča samovoljnosti angleških velikoposestnikov in oderuhov, že zdaj zelo agitirajo zoper Anglijo in le čakajo priložnosti, da bi se spuntali. Njih sorodni bratje v Ameriki bodo pa prihiteli radi v osodopelnem tretutku svojim bratom na pomoč. Angleško gospodstvo v Indiji le še vzdržuje prepričanje Indijancev, da so Angleži nepremagljivi; sicer bi pa Indijci brž vzdignili meč zoper svoje zatiralce, ko so deželo popolnoma izmolzli, in potem pusté na milijone prebivalcev umreti od glada. Z mejnimi vladarji v Indiji, osobito z birman-skim vladarjem Anglija živi v jako slabih razmerah. V slučaju angleškega pobitja v Afganistanu bi Anglija imela ustajo na Irskem in v Indiji, morda še vojsko s kakim mejnim vladarjem; imela bi dovelj dela v svojih deželah ter se ne mogla mešati v tuje zadeve. Angleži bi zgubili vse prijatelje in zaveznike pri evropskih državah, ker nikdo bi ne hotel zveze

z državo, tepeno od babarskih narodov, ker bi nobenemu ne mogla nič koristiti, a bi le vpotrebjevala njegovo pomoč. Nasproti bi pa Rusija, ki je v zadnji vojski Turčijo slavno zmagala in svetu pokazala svojo silo, lahko pridobila novih zaveznikov. Politika evropskih držav bi postala prijaznejša Slovanom in končno bi se orijentalno vprašanje, ki že mnogo desetletji vzeemirja diplomate, rešilo v slovanskem smislu.

Angleški narod bi pri bodočih volitvah izrazil nezadovoljnost s sedanjo angleško vladno, ki je države v take težave in nevarnosti zamotala in potrošila za vojsko mnogo denarjev, ter volil liberalce. Angleški liberalci so pa Slovanom prijaznejši nego konservativci, njih vodja Gladstone se je pri neki priložnosti izrazil, da Carigrad mora pripasti balkanskim narodnostim, t. j. Slovanom. Glavna točka programa angleške liberalne stranke je ta, da naj se Anglija bolj peča z domačimi nego s tujimi zadevami. Tega bodo se še bolj držali, ker bodo videli slabe posledice Beakonsfieldove politike in jih bodo k temu silile slabe notranje razmere. Vse svoje delovanje bodo liberalci vpotrebili, da se pobotajo z Irci in Indijci in zboljšajo njih položanje. Za Evropo bi pa Anglija za mnogo let bila mrtva. Njena politika bi v ničem ne nasprotovala Rusiji.

Če bi tudi Anglija v Afganistanu zmagala, vendar je njen vpliv na evropsko politiko jako pomajšan, ker so evropski državniki priliko imeli se prepričati o slabosti Anglije, ki je toliko časa potrebovala, da je zmagala pol civilizirane Afgane. Vidno je, da se z angleško silo v krogu evropskih držav ne more računati.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 2. januarja.

Na površji notrajne politike je še vedno **česka spomenica**. Nemško-liberalni listi tako pišejo, da se jim vidi, da bi Čehom najraje prav nič ne dovolili. Česke terjatve so jim vse prevelike, nemogoče, nesmiselne itd. Celó madjarski listi, kakor „Pester Lloyd“, priznavajo zmernost in opravičenost onih želj, ki so izražene v spomenici českih poslancev; tedaj je vendar celemu svetu odkrito, da nemško-liberalci niso imeli nikdar prave volje, svojim slovanskim sodržavljanom pravico privoščiti. Še to nazaj jemljejo, kar so prej sami obetali, ko so še upanje imeli, da bodo s Čehi kako zvezo storili, da se ohranijo v oblasti državnega krmila. V českem klubu v Pragi je bil nedavno razgovor o tej zadevi, in je dr. Rieger poročal, kako stvar stoji. Iz njegovega poročila posnamemo to-le: „Nasprotje nemških profesorjev je najbolj zoperno, ker izvira le iz strahu, da ne bi pri svojem „kollegiengeldu“ kako škodo trpeli, in to imenujejo „svete interese vednosti.“ Česka plačuje toliko davka, da vsako leto 20 milijonov čez upravne stroške ostane, in taki deželi ne bi se dovolilo 200.000 gl. za univerzo?!

Taaffe ima dobro voljo, pa premalo energije; referenti v ministerstvu so sami Nemci in sovražniki Slovanov. Prva potreba je, da dobimo pravičnega moža za naučnega ministra, naj bo potem ktereга koli naroda. Potem se morajo odstraniti iz naučnega ministerstva oni uradniki, ki od ravnopravnosti nič slišati nečejo. Česki poslanci se bodo z vso močjo poglali za te opravičene terjatve, in ako ne pojde z lepa, znali bodo tudi drugače postopati. Mi bomo predlagali, naj vlada poizve, koliko bodo stale spremembe, ki jih zahteva ravnopravnost,

bi gospod z mano vred žaloval zavoljo moje nesreče, zato sem dobil pogum in mu povedal vse, kar se je med letom zgodilo. Ko sem gotov, pomajé zopet obžalovaje z glavo:

„Škoda, res škoda! Kaj so pa oče rekli?“

„Nič, še spregovorili so komaj z mano.“

„Se ve, se ve, so žalostni. — Drugo leto bos moral že poprijeti se tudi matematike in naravoslovja; naj ti kdo pomaga, ti mu pa vračaj to s pomočjo pri jezikih.“

„Saj ne bo nič več s šolo! O čem bom li živel, kje dobival obleko in denarje za knjige in druge šolske potrebe?“

„Boš moral pač biti inštruktor.“

„Komu? Repetentu ne dá nihče otroka v poduk.“

„Sitno, da se je tako naredilo. No, saj je še dva meseca čas. Z očetom bom jaz govoril, ti pa — kaj boš počel o počitnicah?“

„Na Bled bom šel k Preširnu, pa bo.“

Blizo tak je bil najin pogovor in čeravno nič kaj veselega srca, sem se vendar podal lajšje vesti proti domu, od gospoda celó obdaran z nekoliko šesticami. Domá najdem očeta popolnem nespremenjenega, mati mi rekó, da bo trajalo najmanj teden dni, predao se jim jeza izkadi.

„Ko bi bil ti manjši, bi te še tepel, zdaj si pa menda ne upa več“ — pojasnijo mati

— „najbolje, da mu greš nekaj dni spred oči, tje k teti ali pa k stricu, ti bom že jaz jesti nosila.“

„Ne, mati, jaz že vem, kam bom šel“ — odmajem jaz — „saj sem že nekoliko po svetu bil, zdaj grem pa zopet.“

In tako se je res zgodilo. Šel sem k sošolcu, s katerim sva se že prej zmenila, da greva preko Dolenjskega na Štajarsko s „pauper studiosus sum, peto viaticum.“ Ker bi pa moje novo spričevalo slabo podpiralo ta način potovanja, vzel sem sabo tudi lansko; saj mi ni na čelu zapisano, v kateri šoli da sem bil, za četrto po tudi nisem prevelik, ker sem vkljub starosti Čahejeve postave in pod nosom je tudi še le par kocin videti, ki se pa lahko sproti pulijo, če bi preveč silile na svitlo. Na letno število v spričevalu lahko kane črnilo še profesorju, zakaj bi meni ne? Bodimo toraj četrtošolec, ki gre z dobrim spričevalom naprej v peto šolo, ne pa petošolec, ki bo moral počakati drugih in potem z njimi pot z novega začeti.

Pametna misel je bila ta, mojemu prijatelju in do tje sošolcu prav všeč; on je imel pošten „prvi red“, tako je bilo moje spričevalo, če prav za leto dni mlajše, vendar bolje, in mahnila sva jo nekega jutra po veliki cesti proti Novemu mestu.

in potem mora državni zbor to svoto dovoliti. Tudi nekteri Nemci so bili pripravljeni, v tej zadevi z nami glasovati, če se niso med tem premislili.“

Vnanje države.

Na Španjskem je nekdo streljal na kralja in kraljico, avstrijsko princesinjo Kristino, in le malo je manjkalo, da ni zadel kraljice. Zares ostudni so taki tolovajski napadi, pravi strupeni cvet liberalizma in socializma, ki ne priznava nobene avtoritete. Kar svet stoji, ni bilo toliko napadov na kronane glave, kakor ravno v našem „kultiviranem“ veku.

Izvirni dopisi.

Iz Dolenjskega, 29. grudna. —X— (Razne reči.) Leto, ki gre h koncu, prineslo je nam mnogo nesreče: živinska kuga je razsajala v naših krajih in kmetom dokaj škode vzročila. Marsiktera solza je tekla zavoljo po bitih goved, katerih zguba nam je tem občutnejša, ker brez goveje živine ne bomo mogli potrebnega gnoja pridelati in bo spomladi obdelovanje polja vršilo se počasno in z obilnimi stroški, ker bodo od živinske kuge zadeti gospodarji morali najemati živino, koliko je pa še zgubljenega dobička pri mleku in maslu! Denarja potrebujemo za posle davke in obleko, a nimamo ga, ker zaradi kuge ni sejmov za živino. Tudi po vino ni kupca, preišči so pa takó cenó, da se komaj toliko zanje vzame, kolikor gospodarja stanejo. Še večja reva bi nas trla, ako bi naši kmetje (z malo izjemami) ne bili okrajni gosposki na prvi migljaj pokorni v vsem, kar jim je bilo zapovedano storiti ali opustiti, da se zatara živinska kuga. Zató jih Bog obvaruj te nesreče v prihodnjem letu! — Kdor je natanko pazil, prepričal se je, da c. kr. komisija v novomeškem okraji ni vselej in povsod enako skrbno in dosledno ravnila, da bi se odvrgla živinska kuga in velika škoda našim sicer že obubožanim kmetom. Pisalec teh vrstic, ki mu je ljudsko blagostanje pri srcu, želel bi, čeravno neizveden v živinozdravilstvu, da bi 1. ne prodajale se kože zdravih goved, ktere je drl konjederec, ki je ravno poprej imel v rokah drob okužene živine, ker se kože takó prav lahko okužijo po konjederečih rokah; 2. naj bi se vsako okuženo živinče brž pokopalo, ko so ga pobili in preiskali, ne pa več ur pustilo razsekano ležati pod milim nebom izpostavljeno tičem, psom in mačkam; 3. naj bi osebstvo in zlasti konjederci, ki pobijajo in preiskavajo okuženo živino, vselej skrbno razokužili se z nasvetovanimi pomočki, predno z ljudmi občujejo. To se do sedaj ni zgodilo vselej; 4. želeli je, da bi živina, ktero imajo pobiti, kolikor mogoče visoko cenila se, pa tudi škoda, ki jo gospodar pobite živine trpi pri gnoji, ki ga mora zakupiti, in užitku, ki ga zgubi, naj bi se povračala, kajti vsa država lože plača nekoliko stotin in tisočev več, kakor pa bi kmet potrpel zgubo le 50 goldinarjev; 5. naj v naši kato liški Avstriji politična gosposka duhovnikom ne prepoveduje očitno božjo službo obhajati, kakor jo je bila preprovala v Mirni- peči (glej „Novice“ l. 43), kajti taka prepoved po naših mislih spada v cerkveno oblast, ktera je dala zapoved očitne božje službe. Tudi ni v postavi zoper živinsko kugo do sedaj bilo nobenega paragrafa, v katerem bi bila božja služba prepovedana v kužnem kraju. Kadar je potrebno, naj škofijstvo ustavi očitno božjo službo; politični urad ima pa oblast in pravico, ljudem po vaseh naznanjati, da jim zaradi

nevarnosti okuženja nikjer ni zbirati dovoljeno se v okuženem kraju. (Kakó se je v tem oziru ravnilo, poročale so „Novice“ iz mirnopoške županije).

Slišali smo, da je v Mirni peči g. učitelj izvoljen predsednik krajnemu šolskemu svetu. Može, kterim je kaj mar za šolo, radi bi imeli še krajnega nadzornika; kajti g. učitelj se ne more sam nadzorovati. Vemo, da je gospod učitelj mlačen za napredek v šoli in se malo trudi za dobro obiskovanje šole. Ne moremo si kaj, da bi ne klicali: usmili se takih in enakih šol, okrajni šolski svet! Omenjeni gospod je tudi organist v Mirni peči, pa prav slab cecilianec in da si nekdaš sloveč, bo med svojimi tovarši v cerkveni glasbi kmalo zaostal za 50 let.

Govori in piše se o uredenju duhovske plače. Spodobi se, da ima duhovnik, ki se primeroma največ trudi za blagor državljanov, svojim potrebam primerne in boljše dohodke od sedanjih. Ali nekteri duhovniki takega pobiljška ne upajo, ker jim je bilo takó upanje do sedaj včasih osramoteno. Poznamo n. pr. kaplana (ako potreba, povemo ime njegovo), kteri je v resnici potreben priporočil se bil mil. gosp. vladiki za državno subvencijo, pa je dobil odgovor, da bi se njemu takó le malo dalo, ker mu po fasiji malo manjka do revnih 300 gld.; kaplan se je moral obrisati! — Tudi je bil nek duhovnik (imena nečemo naznaniti) prosil nagrade za konja, ki ga vsaj včasih gotovo potrebuje, a ne venarja ni dobil za to. Ali smem na to vprašati: čemu je verski zaklad in kako se rabi?!

Iz Goriškega, 29. dec. (Irredentovska) nesramna predrznost; Italijanstvo sovraži v obče vse slovanske narode že od nekda; revščina zlasti po vsem Vipavskem Krasu in po Brdih.) — V 132. šte. Vašega cenjenega lista sem Vam naznanil lahonsko-irredentovsko predrznost, s katero pisatelj Rossi v Sv. Vidu pri Taljamentu skuša razširjati ono prepovedano knjigo prej javno, zdaj pa skrivno, ker javno ne sme, po vsem Goriškem, da bi mi Primorci odprli svoje oči, češ da spadamo k „neodrešeni“ Italiji! Ne vem, kolikim županstvom je bila ona knjiga kar tako franko po pošti poslana in brezplačno v zavitku. Videl sem jo pa vendar tudi jaz pri nekem županu v Ajdovskem okraji, ki jo je pa takoj po ukazu goriškemu glavarstvu odposlal. Naj bi rajše Italijani zdaj z ono obširno knjigo, v kteri razkazujejo na hudobni način svojo že obče znano zemlje- in narodopisno nevednost, kurili si z onimi knjigami v zimi peči, če jih kaj imajo kajti saj trpé grozno pomanjkanje drv, kakor je znano. Ubogi morajo si kuhati svojo „polento“ navadno pri koruznislami (sirčju *)!

Da je Italijanstvo vedno sovražilo Slovane, nam pričuje bivša beneška ljudovlada, ktera je svoje dni sekala brezozirno lepe hrastove gojzde po Krasu, Istri in Dalmaciji za svoje množštevne male in velike trgovske in vojne ladije; kajti imela je v dneh svoje slave nad 3000 samih velikih trgovskih ladij in če se pomisli, da nobena ladja ne traja več nego 30 do 40 let, — se lahko preračuni, zakaj ste Istra in Dalmacija goli ter zdaj prvi pokrajini v resščini, zadnji pa v blagostajni v Avstriji. Naše goriško ljudstvo ima ustno izročilo, da velike Benetke, ktere slone že od nekda vse na hrastovih gredah in kolih, so ta les na goriškem Krasu poseči dale in ko jo bil oguljen naš Kras lepega in trdnega dobovja, so

*) Po mnogih krajih Primorja zovejo koruzo „sirč“ in od tod prihaja ime „sirčje“, to je koruzna slama.

pa nesli Italijani svojo pogubonosno sekiro v Istro in Dalmacijo. In kar je bilo najnesramniša dobičkarija pri tem, je to, da so posekano dobovje kar takó neotesano v Benetke, Mestre in Kjodžo (Chioggia) odpeljali, kjer so imeli svoje ladijedelnice, da je le ves dobiček v njih rokah ostal, Slovanom pa opustošena zemlja ali boljše, skalnato robovje. Nasledek tega brezozirnega pokončevanja gozdov trpijo in bodo morda vedno trpeti morali že tako politično in narodno zatirani Slovani — trpini! Vse to se imamo zahvaliti lahonski „kulturi“!

Ne le po Istri je letos huda lakota, ampak tudi po vsem goriškem Vipavskem Krasu in Brdih, akoravno morda v nekoliko manjši meri, trpe ljudje pomanjkanje. Ubogi ljudje bi bili veseli, ko bi imeli le koruzne pogače dovolj, ali oblice in krompirja, kteri jim je pa pri tem hudem mrazu zlasti v gorah večinoma zmrazil. Naj bi se šli nakladalci davkov sami prepričati, kako borno jedó ubogi ljudje, nekteri komaj po enkrat na dan malo revne pogače ali zmznene oblice, potem bi se pač varovali revežem toliko in razna davkovska bremena nakladati. Tudi pri nas v Primorji imamo povsod hud mraz, led in sneg, zaradi tega je tudi sv. misijon, ki je bil za te božične praznike v šempaski fari že napovedan, vstavljen na vgodnejše vreme.

Ti vrli „Slovenci“ pa ostani z Bogom za to staro leto, ter le krepko napreduj v novem 1880. letu

Izza svete gore 27. decembra. Ko je v p. l. pater Franc v „Weckstimmen“ popisoval Bosno, se je marsikteremu Slovincu vnela misel, da ta dežela je jako pripravna za Slovenije „sekundogenituro“.

Znano je, da Slovenec se množi kakor malokteri drug narod; prostora pa mu je malo odmerjenega na slovenski zemlji. Zato se Slovenci selé v Ameriko in drugam. Tekoče leto je „Soča“ naznanjala imena goriških izseljencev v Ameriko, in število ni bilo majhno. In koliko Slovencev bi se rado še izselilo, ako bi Amerika ne bila tako daleč — tam unstran morja. Poznam tudi nekaj goriških Slovencev, ki so se udomačili na Českem in Nemškem. Slovenija je tedaj preozka Slovincem. In kaj bi ne bila! Poznam občino na Goriškem, ki je štela l. 1832 komaj tisuč duš, danes jih šteje nekaj čez 1400. Blizo tako se množe tudi po drugih občinah; in kako bi se naraščali, ako bi s številom ljudi hotel množiti se slovenski svet!

Veliki dobrotniki bodo toraj postali slovenskemu narodu tisti, ki mu pomagajo pridobiti si nove zemlje, Amerika je rodovitna, pa je predaleč od doma, in izseljenci tam postanejo suha mladika na drevesu slovenskega naroda. Ali vse drugače je z Bosno, ta je doma, je v Avstriji.

Srčno je tedaj razveselil mene in tudi marsikoga drugega nasvet v „Slovincu“, da naj se ustanovi delniško društvo za nakupovanje zemljišč in obdelovanje se slovenskimi rokami.

Dogodbe sicer uče, da Slovenci nismo srečni z denarstvenimi podvzetji; če se nam tudi kedaj pokaže dobro upanje — lepa zarja, se ta prerada razodeva le kot večera zarja — „abendroth“ — koji sledi noč prevare. A če je tudi spodletelo tu in tam, smelo smem trditi, da bosnjaško zemljišče nas ne bo prevarilo.

Nasvetovanemu društvu bodo gotovo pristopili prav mnogi rodoljubi, ki le kolikaj premorejo. In kaj bi ne, vsaj je zemljišče še vedno najvarnejši porok, da vloženi denar ni

zavržen. Do sedaj mi ni še bila čast in moč biti ud kakega delniškega društva, a rad se bom pridružil nasvetovanemu društvu, kakor hitro se ustanovi.

Že zdaj pa je treba namerovano društvo opomniti, da naj se ogiba dragih in polzkih komisij. Kajti takih ni treba za nakupovanje zemljišč itd., ker prvič nam mora tu vlada v svoj lastni prid biti v pomoč; drugič imamo Slovenci že v Bosni med uradniki, vojaki in duhovniki vnete rodoljube, ki se bodo mogli pridobiti za posrednike (in morda tudi deležnike) namerovanemu društvu. Tedaj le na delo brez odlašanja! Treba je pred vsem drugim dogovora z vlado, kateri mora biti posebno po volji, Bosno kultivirati po Slovencih. Hrvati imajo doma dosti zemlje, oni ne morejo misliti na izseljevanje v Bosno. Nemci pa gotovo niso tako sposobni, kakor Slovenci Bosno kultivirati. Nemci bi bili v čisto slovanski deželi že v političnem oziru vladi v marsikako zadrego, ker ni upati, da bi se poslovenili, in tudi domačemu bosnjaškemu ljudstvu bi zaradi jezika ne mogli biti učitelji v kmetijstvu, pač pa Slovenci, ki se z Bošnjaki lahko razumejo in pobratijo.

Tudi se nasvetovanemu društvu ni treba bati, da bi manjkalo pridnih slovenskih rok, voljnih kultivirati zanemarjeno pa rodovitno Bosno; kranjski pregovor pravi, da vrbca in Kranjca povsod doboš, ni se toraj bati, da bi Slovenci ne hoteli iti bosnjaško plodno zemljo obdelavat, le vlada naj zagotovi nekoliko varnosti, in izseljencev ne bo na pomanjkanje.

Brez dvoma bo pod ugodnimi pogoji tudi Goriška dežela dala mnogo izseljencev v Bosno. Tukaj imamo malo stricev — samcev. Bolj, nego na Kranjskem, je tu navada, da se mlajši bratje poženijo na roke, ter gredo si služiti kruha k železnici in v rudokope. Taki bi pač rajši si pridobili svoj lastni dom v Bosni, nego tu in tam po svetu iščejo vsakdanjega kruha. Ko bi tedaj nasvetovano delniško društvo preskrbelo zemljišča v Bosni za Slovenije „sekundogenituro“, koristilo bi Sloveniji, koristilo Bosni, koristilo Avstriji.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. januarja.

(Volitev na Dolenjskem) bo, ko dobodo bralci ta list v roke, že končana. Voljen bo brez dvoma, kakor smo se prepričali, princ Ernest Windischgrätz in to v Trebnjem in Radčah najbrž enoglasno, v Kočevji bo pa tudi dobil nekaj glasov, ker nemškutarji si zdaj niso upali postaviti nobenega kandidata. Toraj dobi grof Barbo vrednega naslednika.

(Silvestrov večer) je bil v čitalnici ljubljanski živahen tudi letos, kakor vsako leto, zgornji prostori so bili zasedeni do zadnjega stola. Glediščna igra, s katero se je večer pričel, pač menda ne bo več prišla na oder, še g. Kajzelj je z vso svojo komiko ni mogel pomagati do uspeha. Vse drugače je bilo, ko so nastopili naši vrli pevci v mešanih in moških zborih, pa v samospevih. Posebno veselost je vzbudil tercet „trije nosovi“, ki se je moral, kakor tudi marsiktera druga točka, zavoljo burnega ploska ponavljati. Loterija ni bila tako dolga, kakor drugekrati, kar je vse hvale vredno. O polnoči je gosp. Jeločnik stopil na oder ter v primerni vezani besedi vzel slovo od starega leta ter napil novemu letu; možki zbor in pa vse občinstvo je prihrkvalo s popevanjem napitnice. Med vsem tem je godla glediščna godba, ki je po polnoči zagodla tudi mladim nogam, ktere so se potem sukale do zgodnjega

jutra. — Vse hvale vredna je bila tudi kuhinja, klet in postrežba gostilničarja, kar je pri taki veselici vsakako važna reč, da se ljudje ožive in spravijo do židane volje.

(Ogenj.) V torek se je bilo vnelo v Winklerjevi hiši na nemškem trgu stranišče, katero je požarna straža morala vse raztrgati, da je zadušila ogenj. To priča, da je nevarno stranišča, ktera so letos v Ljubljani do malega vsa zmrznena, greti z ognjem, da bi se otajala.

(Čitalnični občni zbor) se je vršil na sv. Štefana dan pod vodstvom podpredsednika gsp. dr. Zupanca, udeležilo se ga je okoli 60 udov. Po poročilu blagajnika in tajnika, o katerem prihodnjič obširneje poročamo, nasvetoval je najprej g. odbornik Hribar v odborovem imenu nekatere premembe društvenih pravil, namreč, da se kakor plačujočim in častnim društvenikom tako tudi izvršujočim odločijo vse one društvene pravice, — da bode občni zbor v prihodnje volil 15 odbornikov, izmed katerih ima dvanajst pripadati plačujočim, trije pa izvršujočim društvenikom; in da si odbor potem iz svoje srede izbere predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika in knjižničarja. Potem je dr. Karol Bleiweis isto tako v odborovem imenu z ozirom na gospodarske potrebe ščine nasvetoval povikšanje čitalničnih letnih doneskov in sicer s tem, da samci na leto 1 gold., po 2 gld. pa društveniki z rodbino plačujejo. Vsi ti nasveti so po temeljitem razgovoru, v katerem se je primernost nasvetovanih prememb pripoznavala, skoraj enoglasno obveljali. Konečno je zbor sklenil, da se bode nov odbor volil še le tedaj, kedar vlada premenjena pravila potrdi. Ker so se pravila že predložila vladi, je upati, da bode kmalu zopet občni zbor.

(„Tagblatt“ Hans) naznanja v svojem vabilu na naročevanje, da se bo še naprej boril zoper „herrschaftliche Pfaffen“. Če je ta Hans tako bojaželjen, naj gre pomagat Angležem pobijati divjake v dežele, v katerih so tako surovi in neotesani ter razžaljivi izrazi v navadi, pri nas nobeden izobražen človek duhovnom ne pravi „Pfaff“. In Hans je še zmiral tak „Zulukaffer“, kakoršen je prišel v našo deželo s trebuhom za kruhom. Bi bil dobra figura za „Brencljuna“.

Razne reči.

— Literatura hrvatska leta 1879.

46. Bog s čovjekom na zemlji. Djelo u jednom svezku na čitiri knjige razdeljeno. Izdao Ivan Antunović, kaločko-bačke biskupije svećenik. 1879. Tiskom G. Seredy obrtna zavoda gluhonemik v Vacu. Ciena 2 for. Dobiva se kot pisea u Kaloči.

47. Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga XLVII. U Zagrebu 1879. Tisak dioničke tiskare. Sadržaj: Prinos k naglasu u novoj slovenštini, od M. Valjavca. Dvie stare hrvatske narodne pjesme, od A. Pavića; Estetička ocjena Gundulićeva Osmana, od Fr. Markovića; — Nekrolog M. Mesića, od Fr. Račkoga.

48. Jugoslavenski imenik bilja, sastavio dr. Bogoslav Sulek. Troškom jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1879. Tiskom dioničke tiskare. Djelo obseže 564 strane.

49. Tumač k obćemu austrijskomu građanskomu zakoniku napisao dr. Marijan Derenčin. Knjiga prva. Zagreb. Nakladom vseučilišne knjižare Albrehta i Fiedlera. 1879.

50. Ljudevit Vuličević. Moja mati. U Trstu, pismenima stamparije sinova Amati.

51. Različite pjesme F. Z. Pretočkoga. U Zagrebu. Tiskom L. Hartmana i družbe. 1879.

52. Zoologija za narodne škole, preradio P. Despotović. Drugo sasvim preradjeno i razšireno izdanje. Pančevo. 1879. Naklada knjižara braće Jovanovića. Ciena 30 nov.

53. Dela slavnih ljudi. Za srpsku mladež u kratko napisao Jovan Šarić sveštenik. Pančevo. Štamparija braće Juvanovića. 1879. Ciena 30 nov.

54. Bogat i siromah. Pripovedka od F. Hofmana. U. Pančevo. Naklada knjižare braće Jonanovića. 1879. Ciena 24 nov.

55. Postupak pri nastavi u desetičnim, razlomcima za osnovne škole, napisao Svetozor Miletić, zemunski učitelj. Ciena 40 nov. Pančevo. 1879. Nakladom knjižare braće Jovanovića.

Zahvala.

Za blago sočutje v bolezni in tako mnogobrojno vdeležbo pri pogrebu naše predrage, nepozabljive soproge in matere, gospe

Uršule Dimnik,

posebno pa za mnoge vence, izrekamo vsem svojim sorodnikom, prijateljem in znancem, in posebno tudi vis. čast. duhovščini, v. č. oo. frančiskanom v. č. gospodom bogoslovcem za gniljivo nagrobno petje, in katonški družbi — svojo prisrčno, najtoplejšo zahvalo.

Zahvalna rodbina.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji, Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko

je edino pomagalo

zimsko zdravilo.

Devoljeno od	Poskušeno	Vsled patenta
ces kancelije	in	Nj. velič se
Dunaj	za dobro	ne sme ponajati.
7. grudua	spoznano.	Dunaj 12. maja
1858.		1858.

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lašaje na životu in v licu, in sili litične bule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepča slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zapreje v spodnjem telesu, polucije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne bule in enake odpravijo se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije, ker ima to moč, da vse rezaveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistični čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred katerimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistični čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lasnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom. Rizzoli, lekar v Novem mestu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.